Voorzitter,

Het college begint deze begroting met een soort slogan:

“Het is nog lang niet klaar, maar straks denkt de toekomst: goed dat jullie zijn doorgegaan.”

Dat vindt de Partij voor de Dieren nogal vreemd wensdenken.

De toekomst denkt helemaal niet: “goed dat jullie zijn doorgegaan.” De toekomst denkt: “Waarom hielden jullie niet op?”

Want als we op dezelfde voet doorgaan, met een economie die meer verbruikt dan de aarde kan dragen, met beleid dat de kosten bij natuur, dieren en toekomstige generaties legt - dan is er straks geen “goed dat jullie zijn doorgegaan”, maar alleen de rekening.

De eerste kantelpunten in de klimaatcrisis zijn al bereikt. Het afsterven van koraalriffen is geen voorspelling meer maar realiteit. Wetenschappers noemen dit een point of no return.

En ondertussen zien we in de landelijke politiek de normalisering van ontkenning, uitsluiting en ontmenselijking. Alsof het beschermen van de aarde, de rechtsstaat en een leefbare toekomst ineens een “mening” is in plaats van een verantwoordelijkheid. Als lokale politiek hebben wij de plicht om daar niet in mee te bewegen. Niet door retoriek, maar door keuzes.

Voorzitter, wat deze begroting mist, is een langetermijnvisie. We vullen financiële gaten met reserves, we compenseren verloren natuur met beloften, en we schuiven problemen door naar wie later geboren wordt. “Door blijven gaan” is geen compliment als je op het verkeerde pad zit.

De Partij voor de Dieren kiest voor een andere koers. Niet repareren achteraf, maar voorkomen nu. Niet denken in de kosten van bomen, maar in de waarde van schaduw, verkoeling, luchtkwaliteit en leven. Niet zeggen dat we “ooit” groener worden, maar het nu doen.

En daarom komen wij vandaag met vier voorstellen, die binnen de begroting passen, voor een Culemborg dat toekomstbestendig is, en met respect voor de natuur en de dieren die geen stem hebben.

> Voorzitter, de eerste motie. Op onze kunstgrasvelden wordt nog steeds **rubbergranulaat** aangevuld. Dat zijn letterlijk vermalen autobanden. De EU verbiedt dit materiaal vanwege de milieu- en gezondheidsrisico’s, maar goed nieuws, er bestaan alternatieven. Dus laten we stoppen met voetballen en hockeyen op microplastics en een écht gezonde sporttoekomst creëren.

> De tweede motie. We spreken al een jaar over de ombuiging van de **kinderboerderij en de Plantage**, maar één essentieel onderdeel blijft buiten beeld: de dieren zelf.
Wij hebben herhaaldelijk gevraagd om cijfers: hoeveel dieren worden er jaarlijks geboren, verkocht of gedood? En waar gaan ze naartoe? Die informatie ontbreekt nog steeds.

Zonder die gegevens kunnen wij als raad geen verantwoord besluit nemen. We praten over gemeentelijke voorzieningen waar levende wezens worden gefokt en verhandeld, maar we weten niet hoeveel, hoe vaak en met welk doel.

Daarom dien ik deze motie in. We vragen het college om vóór de bespreking in december transparant te zijn over de aantallen en om in de nieuwe scenario’s expliciet dierenwelzijn mee te nemen.
Zonder die informatie is elke beleidskeuze blind, en dat kunnen we niet verantwoorden tegenover de inwoners, en zeker niet tegenover de dieren die hiervan afhankelijk zijn.

> Onze twee laatste moties gaan over bomen. Want ze hebben het zwaar in onze stad. Ze zijn ziek, dood, worden onnodig gekapt, er is te weinig onderhoud gepleegd en de verzorging laat te wensen over. Dat moet anders.

> Ten eerste: We zien zoals gezegd dat veel bomen moeten wijken om verschillende redenen.

Waaronder ook gezonde, volwassen bomen met een enorme waarde voor klimaat, biodiversiteit en leefbaarheid.
Die bomen verdwijnen nu in de versnipperaar, terwijl ze elders in de stad prima opnieuw geplant zouden kunnen worden.

In andere gemeenten is daarvoor een eenvoudige oplossing gevonden: een **bomendepot**. Een plek waar volwassen bomen tijdelijk worden opgeslagen, verzorgd en later opnieuw worden uitgeplant. Dat bespaart kosten, spaart bomen, en is een prachtig voorbeeld van circulair groenbeheer.

Daarom vragen wij het college om te onderzoeken hoe ook Culemborg zo'n depot kan opzetten, eventueel samen met buurgemeenten of lokale kwekerijen.

> En dan is er nog een mogelijkheid om bomen ook financieel een betere plek te geven in de stad. Want bomen zijn onze gratis airco's en gratis Co2 opslag, gratis schaduw, gratis huizen voor dieren. Maar in de begroting staan ze nog steeds als kostenpost. Een **bomenfonds** draait dat perspectief om: het erkent de waarde van bomen voor onze stad.

Bij kap kan dan een financiële compensatie worden gestort, gebaseerd op de werkelijke ecosysteemwaarde van die bomen, bijvoorbeeld via een puntensysteem of i-Tree-methode die andere gemeenten al gebruiken. Zo wordt groenverlies zichtbaar, meetbaar en herstelbaar. Het fonds kan gebruikt worden voor nieuwe aanplant. Het is tijd dat ook in Culemborg bomen de plaats krijgen die ze verdienen: niet als last, of als bijzaak, maar als kapitaal.

Voorzitter, afsluitend,

Als we een begroting beoordelen, moeten we niet alleen kijken naar wat het kost, maar naar wat het oplevert, en voor wie.

Deze voorstellen brengen geen lasten, maar lucht. Geen risico's, maar herstel. En geen vertraging, maar richting.

Dankuwel.